

ӘОЖ 378.04

ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ӘДІСТЕРІ МЕН ФОРМАЛАРЫ: ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ДАМУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ

Ерлан Күншуақ

магистрант, 7M01501 – «Математика» білім беру бағдарламасы, Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы, Қазақстан

Жоғары білім білімнің мұрагерлігі, инновация және әлеуметтік прогресс үшін маңызды тірек болып табылады. Бұл мақалада жоғары білім берудегі кең таралған әдістер мен формалар терең зерттеледі, олардың сипаттамалары мен қолдану аясы талданады және заманауи білім беру қажеттіліктері мен технологиялық даму негізінде жоғары білім берудегі инновациялық үрдістер ұсынылады.

Кілт сөздері: жоғары білім, оқыту әдістері, инновациялар, цифрландыру, пәнаралық оқыту.

Кіріспе

Қазіргі қоғамдағы таланттарды дайындаудың маңызды бөлігі ретінде жоғары білім үнемі өзгеріп отыратын міндеттерге тап болады. Экономикалық жаһандану мен ақпараттық технологияның қарқынды дамуы жағдайында дәстүрлі оқыту әдістері мен формалары жаңа дәуірдегі жаңашыл және жан-жақты дарындылардың сұранысын толық қанағаттандыра алмайды.

Бұл жұмыс жоғары білім берудегі негізгі әдістер мен формаларды жинақтап, олардың артықшылықтарын, шектеулерін және болашақ бағыттарын зерттеуге бағытталған.

Жоғары оқу орындарында оқытудың негізгі әдістері.

1. Дәріс әдісі

Дәріс әдісі – мұғалім сабақта курстың мазмұнын жүйелі түрде түсіндіретін ең классикалық оқыту әдісі. Бұл әдіс өте логикалық және теориялық білімді оқытуға қолайлы. Дегенмен, ол аз интерактивті және студенттердің қатысуы салыстырмалы түрде төмен.

2. Кейс оқыту әдісі

Кейс оқыту әдісі студенттерге нақты жағдайларды талдау арқылы теориялық білімді түсінуге және қолдануға көмектеседі.

Артықшылықтары: Сыни тұрғыдан ойлауға ықпал ету;

Шектеулер: жоғары сапалы істердің көп саны қажет және қолдану аясы шектеулі.

3. Жобалық оқыту

Жобалық оқыту студенттерге есептерді шешу барысында білімді меңгеруге мүмкіндік беретін нақты жобаларды аяқтауға бағытталған.

Қолданылатын салалар: инженерия, информатика, көркем дизайн және т.б.

Артықшылықтары: Студенттердің практикалық қабілетін және топтық жұмыс рухын тәрбиелеу.

4. Төңкерілген сынып

Ауыстырылған сынып дәстүрлі «мұғалім сөйлейді, оқушылар тыңдайды» үлгісін бұзады және студенттерден сабақ алдында сынып мазмұнын өз бетінше меңгеруді және сабақта талқылау арқылы мәселелерді шешуді талап етеді.

Ерекшеліктер: Оқушыларға бағытталған, сыныптағы интерактивті және оқу тиімділігін арттырады.

5. Ынтымақтастық және ізденуге негізделген оқыту

- Ынтымақтастықта оқыту топтық тапсырмалар арқылы оқушылардың топта жұмыс істеу дағдыларын арттырады.

- Сұрауға негізделген оқыту студенттердің өз бетінше зерттеу қабілеттеріне бағытталған және ғылымға, медицинаға және қатаң эксперименттерді қажет ететін басқа да пәндерге қолайлы.

Жоғары білім беруді оқыту формалары.

1. Сыныптағы оқыту

Дәстүрлі «бетпе-бет» сынып форматы мұғалім мен студенттің тікелей әрекеттестігімен және орталықтандырылған оқыту ортасымен сипатталатын жоғары білім берудің басым үлгісі болып қала береді. Бірақ оның шектеуі икемділіктің болмауында.

2. Онлайн оқыту

Соңғы жылдары онлайн білім беру қарқынды дамып, студенттерге кез келген уақытта және кез келген жерде білім алуға мүмкіндік береді.

Артықшылықтары: икемділік және кең қамту.

Қиындықтар: Технологияға жоғары тәуелділік және студенттердің өз бетінше білім алу қабілетіне қойылатын жоғары талаптар.

3. Эксперименттік және тәжірибелік оқыту

Эксперименттік оқыту студенттерге практикалық дағдыларды меңгеруге және практикалық операциялар арқылы практикалық есептерді шешуге көмектеседі. Бұл жаратылыстану ғылымдары мен инженерлік пәндер үшін өте маңызды.

4. Пәнаралық оқыту

Пәнаралық білім беру әр саладан алған білімдерін кіріктіру арқылы оқушылардың жан-жақты қабілетін, жаңашылдық санасын тәрбиелейді. Мысалы, жасанды интеллект пен медицинаның үйлесуі ақылды денсаулық сақтау саласын тудырды.

5. Халықаралық оқыту

Алмасу бағдарламалары, қос диплом курстары және басқа да нысандар арқылы халықаралық оқыту студенттердің жаһандық көзқарасын кеңейтеді.

Жоғары білім берудегі инновациялық үрдістер.

1. Дербес оқыту

Жасанды интеллект пен үлкен деректер технологиясының көмегімен дербестендірілген оқыту білім беру мазмұнын оқушылардың қызығушылықтары, қабілеттері мен мақсаттарына сәйкес бейімдейді, оқыту тиімділігін айтарлықтай арттырады.

2. Аралас оқыту

Аралас оқыту офлайн сабақтар мен онлайн курстардың артықшылықтарын біріктіреді, интерактивті және икемді және көптеген университеттер үшін негізгі таңдау болды.

3. Иммерсивтік оқыту

Білім беруде VR (виртуалды шындық) және AR (толықтырылған шындық) технологияларын қолдану студенттерге иммерсивті оқу тәжірибесін береді.

4. Өмір бойы білім алу моделі

Қарқынды әлеуметтік даму қажеттіліктеріне сай жоғары білім бірте-бірте үздіксіз білім беруге көшіп, білім алушыларға әртүрлі кезеңде оқуды жалғастыру мүмкіндігін береді.

Жоғары білім беру әдістері мен формаларының практикалық жағдайлары.

1-жағдай: Гарвард университетіндегі кейсті оқыту әдісі

Гарвард бизнес мектебі студенттер күрделі іскерлік жағдайларды талдау арқылы шешім қабылдау дағдыларын үйренетін кейстерді оқыту әдісін кеңінен пайдаланады. Бұл тәсілді дүние жүзіндегі бизнес мектептері үлгі етті.

2-жағдай: Стэнфорд университетінде жобалық оқыту

Стэнфорд университетінің Дизайн мектебі (d.school) студенттерге пәнаралық командаларда нақты әлемдегі мәселелерді шешуге және көптеген инновациялық дарындыларды тәрбиелеуге мүмкіндік беру үшін жобаға негізделген оқытуды пайдаланады.

3-жағдай: Қытайдағы «Жаңбыр сыныбында» аралас оқыту

Rain Classroom онлайн оқытуды дәстүрлі сыныптармен біріктіреді, деректерді талдау арқылы оқытуды оңтайландырады және оқыту әсерлерін айтарлықтай жақсартады.

Жоғары білім беру әдістері мен формаларына қатысты мәселелер.

1. Технология мен білім беруді біріктіру мәселелері

Онлайн білім беру мен виртуалды шындық технологиясын қолдану үлкен көлемдегі ресурстарды инвестициялауды талап етеді және сонымен бірге педагогтар үшін жоғары техникалық қабілеттілік талаптарын алға қояды.

2. Әділдік мәселелері

Жекелендірілген оқытудың және халықаралық білім берудің танымалдылығы білім беру ресурстарының теңсіздігін, әсіресе экономикалық тұрғыдан дамымаған аймақтарда күшейтуі мүмкін.

3. Мұғалімдер мен студенттердің рөлдерінің өзгеруі

Заманауи оқыту әдістері студенттердің бастамашылдығына баса назар аударады, бірақ мұғалімдердің рөлін білім берушіден оқыту нұсқаушысына дейін өзгерту қажет, бұл мұғалімдердің қабілетіне жаңа талаптар қояды.

Қорытынды.

Жоғары білім берудің әдістері мен формалары терең өзгерістерге ұшырауда, дәстүрлі және заманауи оқыту әдістерінің үйлесуі болмай қоймайтын үрдіс. Болашақта жекелендіру, цифрландыру және интернационалдандыру жоғары білімді дамытудың басты тақырыбына айналады. Үздіксіз ізденістер мен инновациялар арқылы жоғары білім қоғамға қажет сапалы таланттарды тәрбиелеуде маңыздырақ рөл атқарады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Biggs, J. (2011). Teaching for Quality Learning at University. OECD (2022). Trends Shaping Education.

МЕТОДЫ И ФОРМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ

Ерлан Күншуақ

Высшее образование является важной опорой для преемственности образования, инноваций и социального прогресса. В данной статье подробно изучаются наиболее распространенные методы и формы в высшем образовании, анализируются их характеристики и сфера применения, предлагаются инновационные тенденции в высшем образовании на основе современных образовательных потребностей и технологического развития.

Ключевые слова: высшее образование, методы обучения, инновации, цифровизация, междисциплинарное обучение.

METHODS AND FORMS OF HIGHER EDUCATION: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT TRENDS

Erlan Kunshuaq

Higher education is an important pillar for the continuity of education, innovation and social progress. This article studies in detail the most common methods and forms in higher education, analyzes their characteristics and scope of application, proposes innovative trends in higher education based on modern educational needs and technological development.

Keywords: higher education, teaching methods, innovation, digitalization, interdisciplinary learning.

References

1. Biggs, J. (2011). Teaching for Quality Learning at University. OECD (2022). Trends Shaping Education.